

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра спеціально-правових дисциплін**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор інституту

О.О. Ляшко
_____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЦИВІЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО

за спеціальністю 081 Право
спеціалізації Правознавство
Навчально-науковий гуманітарний інститут

Київ - 2019 рік

Робоча програма навчальної дисципліни "Цивільно-процесуальне право" складена для здобувачів вищої освіти відповідно до програми підготовки фахівців за спеціальністю 081 Право ступеня вищої освіти "Магістр" денної та заочної форми навчання

Розробник: Губарев Сергій Володимирович, доцент кафедри спеціально-правових дисциплін Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, кандидат юридичних наук.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри спеціально-правових дисциплін
Протокол від 10 жовтня 2019 р.

Завідувач кафедри спеціально-правових дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА

Мета дисципліни: досягнення всебічного глибокого розуміння здобувачами вищої освіти природи і суті цивільно-процесуальних відносин, підготовка до практичної діяльності висококваліфікованих спеціалістів із всебічним знанням цивільного процесу.

В результаті вивчення дисципліни "Цивільний процес" здобувачам вищої освіти повинен:

уміти самостійно аналізувати акти цивільно-процесуального законодавства, володіти навичками практичного використання цивільно-правових засобів.

Дисципліна "Цивільний процес" вивчається протягом двох семестрів, починаючи з першого семестру третього курсу та завершуючи другим семестром третього курсу. Формою семестрового контролю є залік та екзамен.

Загальна підсумкова оцінка проставляється за результатами останнього семестру.

По завершенню курсу складається підсумковий семестровий контроль у формі екзамену. З найбільш важливих тем курсу проводяться практичні заняття. На них можуть використовуватись різні форми та методи контролю знань здобувачів вищої освіти: доповіді, експрес-опитування, доповнення відповіді, вільна дискусія, співбесіда, обговорення рефератних повідомлень, розв'язання казусів та задач, індивідуальні завдання та інші. Рівень знань, підготовленості, ерудиції, активності здобувачів вищої освіти на семінарах оцінюється викладачем самостійно.

Завершується вивчення дисципліни "Цивільний процес" проведенням екзамену. До екзамену допускаються ті здобувачі вищої освіти, які відпрацювали всі пропущені заняття та мають достатню кількість балів, отриманих на семінарських та практичних заняттях.

Орієнтовні форми контролю знань на семінарських та практичних заняттях :

- доповідь (виступ на задану тему);
- доповнення доповіді;
- вирішення задачі;
- експрес опитування;
- колоквиум;
- участь в дискусії;
- виконання самостійної роботи;
- тестування;
- реферат (письмова робота на задану тему із планом, списком літератури та висновками);
- письмове рецензування наукової статті;
- анотація наукової статті;
- підсумкова контрольна робота.

У випадку відсутності здобувача вищої освіти на лекції або семінарському занятті він **зобов'язаний** відпрацювати пропущене заняття через усне опитування в поза аудиторний час (час консультацій викладача) або відпрацювати пропущене заняття протягом одного тижня з моменту його появи.

Критерії оцінок. При оцінюванні якості навчання враховуються наступні компоненти:

1. рівень знань (глибина і міцність, користування понятійним апаратом, послідовність і точність відповіді);
2. навички самостійної роботи (опрацювання додаткової літератури, робота з із законодавством).

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за 100-о бальною системою.

"А" 90-100 (відмінно) - повне системне викладення отриманих знань. Припускаються одиничні несуттєві помилки, які самостійно виправляються здобувачем вищої освіти. Виділення істотних ознак навчальної дисципліни, що вивчається за допомогою аналізу і синтезу, виявлення причинних зв'язків, формулювання висновків і узагальнень, вільне оперування відомими фактами і відомостями. Виявлення пізнавальної активності, пізнавально-творчого інтересу до навчальної дисципліни, що вивчається.

"В-С" 80-89; 75-79 (добре) - повне системне викладення отриманих знань. Припускаються одиничні несуттєві помилки, які виправляються здобувачем вищої освіти при вказівці викладача на помилку. Виділення істотних ознак навчальної дисципліни, що вивчається, за допомогою аналізу і синтезу, виявлення причинних зв'язків, формулювання висновків і узагальнень, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки. Підтвердження вивченого відомими фактами і відомостями.

"D-E" 66-74; 60-65 (задовільно) - Неповне викладення одержаних знань, що не перешкоджає засвоєнню наступного програмного матеріалу. Припускаються окремі суттєві помилки, які виправляються за допомогою викладача. Утруднення при виділенні суттєвих ознак навчальної дисципліни, що вивчається, а також при виявленні причинних зв'язків і формулюванні висновків.

"FХ" 30-59 (незадовільно) - Неповне, нелогічне, безсистемне викладення навчального матеріалу, суттєві помилки, які не виправляються навіть за допомогою викладача. Повне незнання або нерозуміння навчального матеріалу (здобувач вищої освіти не може відповісти на жодне поставлене запитання). Недостатня самостійність - здобувач вищої освіти потребує додаткових запитань від викладача при відповіді на поставлене питання. Пасивність та відсутність пізнавального інтересу до навчального предмету, що вивчається. Відсутність уваги на заняттях та інтересу до обраної професії.

ОРИЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

1. Поняття цивільного процесуального права і цивільного процесу.
2. Форми захисту прав і законних інтересів.
3. Місце цивільного процесуального права у системі права України.
4. Джерела цивільного процесуального права.
5. Цивільні процесуальні принципи: поняття, види, зміст.
6. Принцип гласності та відкритості в цивільному процесі.
7. Принцип диспозитивності в цивільному процесі.
8. Принцип змагальності в цивільному процесі.
9. Поняття, ознаки та передумови виникнення цивільних процесуальних правовідносин.
10. Елементи цивільних процесуальних правовідносин (суб'єкти, об'єкт, зміст).
11. Поняття та види цивільної юрисдикції.
12. Підсудність: поняття та види.
13. Особи, які беруть участь у справі. їх процесуальні права та обов'язки.
14. Поняття сторін у цивільному процесі. Права та обов'язки сторін.
15. Співучасть у цивільному процесі. Процесуальні права та обов'язки співучасників. Необхідна (обов'язкова) та факультативна співучасть.
16. Неналежний відповідач та порядок його заміни.
17. Процесуальне правонаступництво. Порядок вступу до процесу правонаступника та його правове становище.
18. Треті особи в цивільному процесі (поняття та підстави їх участі).
19. Треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору.
20. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог щодо предмета спору.
21. Відмінність третіх осіб від сторін та співучасників.
22. Участь у цивільному процесі, органів та осіб, яким законом надано право захищати права та свободи інших осіб.
23. Поняття судового представництва. Повноваження представника в суді.
24. Добровільне представництво в суді.
25. Законне представництво в суді.
26. Особи, які не можуть бути представниками.
27. Поняття та види зловживання процесуальними правами.
28. Особи, які сприяють здійсненню правосуддя, їх процесуальні права та обов'язки. (Інші учасники цивільного процесу).
29. Поняття та види строків у цивільному процесі, їх обчислення. Продовження та поновлення процесуальних строків.
30. Поняття та види судових витрат.
31. Заходи процесуального примусу.
32. Цивільна юрисдикція та її види.
33. Поняття та види підсудності.
34. Поняття доказування в цивільному процесі.
35. Поняття судових доказів. Поняття засобів доказування в цивільному

процесі.

36. Належність доказів і допустимість засобів доказування.
37. Факти, що не потребують доказування.
38. Пояснення сторін, третіх осіб та їх представників. Допит сторін, третіх осіб, їх представників як свідків та їх правовий імунітет.
39. Показання свідків, порядок їх дослідження. Імунітет свідка.
40. Письмові докази.
41. Речові докази. Порядок їх дослідження
42. Забезпечення доказів.
43. Оцінка судових доказів.
44. Поняття, види та елементи позову.
45. Право на пред'явлення позову.
46. Зміни у позовному спорі (зміна підстав та предмета позову).
47. Мирова угода.
48. Відмова від позову, визнання позову. Процесуальний порядок прийняття відмови від позову і визнання позову.
49. Способи захисту відповідача від заявленого позову.
50. Позовна заява, її реквізити. Об'єднання й роз'єднання кількох позовних вимог.
51. Проведення у справі до судового розгляду. Попереднє судове засідання.
52. Призначення справи до судового розгляду. Судові виклики й повідомлення.
53. Поняття і значення судового розгляду.
54. Поняття й види судових рішень.
55. Зміст судового рішення як процесуального документа та вимоги до нього.
56. Засоби усунення недоліків рішення судом, який його ухвалив.
57. Додаткове рішення.
58. Роз'яснення рішення.
59. виправлення описок та явних арифметичних помилок у судовому рішенні.
60. Набранням рішення суду законної сили.
61. Види ухвал суду першої інстанції.
62. Загальна характеристика заочного розгляду справи.
63. Порядок заочного розгляду справи..
64. Оскарження заочного рішення.
65. Загальна характеристика окремого провадження в цивільному судочинстві.
66. Розгляд судом справ про обмеження цивільної дієздатності, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи.
67. Розгляд судом справ про надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності.
68. Розгляд судом справ про визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою.
69. Розгляд судом справ про усиновлення.
70. Розгляд судом справ про встановлення фактів, що мають юридичне

значення.

71. Розгляд судом справ про відновлення прав на втрачені цінні папери на пред'явника та векселі.
72. Розгляд судом справ про передачу безхазяйної нерухомої речі в комунальну власність.
73. Розгляд судом справ про визнання спадщини відумерлою.
74. Розгляд заяви про надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку.
75. Розгляд судом справ про обов'язкову госпіталізацію до протитуберкульозного закладу.
76. Розгляд судом справ про розкриття банками інформації, яка містить банківську таємницю, щодо юридичних та фізичних осіб.
77. Загальна характеристика апеляційного провадження.
78. Право апеляційного оскарження та порядок його здійснення. Форма і зміст апеляційної скарги.
79. Розгляд цивільної справи судом апеляційної інстанції.
80. Повноваження суду апеляційної інстанції.
81. Загальна характеристика касаційного провадження.
82. Право касаційного оскарження, касаційного подання судових рішень та порядок його здійснення. Форма і зміст касаційної скарги, подання.
83. Порядок розгляду справи судом касаційної інстанції.
84. Повноваження суду касаційної інстанції.
85. Характеристика перегляду судових рішень Верховним Судом України.
86. Характеристика перегляду у зв'язку з нововиявленими обставинами судових рішень, ухвал і постанов суду, що набрали законної сили.
87. Загальна характеристика виконавчого провадження, як частини судового розгляду.
88. Учасники виконавчого провадження, їх права та обов'язки.
89. Органи примусового виконання судових постанов.
90. Цивільні процесуальні права іноземних осіб.
91. Виконання судових доручень іноземних судів і звернення судів України з дорученнями до іноземних судів.
92. Визнання та виконання рішень іноземних судів в Україні.
93. Провадження у справах за участю іноземних осіб.

ПЛАН ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1: Поняття, предмет та принципи цивільного процесуального права. Стадії цивільного процесу

1. Поняття цивільного процесуального права, його об'єкт, предмет, метод, система і значення.
2. Джерела цивільного процесуального права: поняття і класифікація.
3. Поняття, предмет і завдання цивільного судочинства (цивільного процесу). Стадії цивільного судочинства.
4. Поняття, значення і система принципів цивільного процесуального права. Загально-правові, міжгалузеві та галузеві принципи цивільного процесуального права.

Тема 2: Цивільні процесуальні правовідносини

1. Поняття і характерні риси цивільних процесуальних правовідносин; Їх відмінність від будь-яких інших правовідносин.
2. Передумови виникнення цивільних процесуальних правовідносин: поняття і загально-правова характеристика.
3. Об'єкт цивільних процесуальних правовідносин.
4. Зміст цивільних процесуальних правовідносин.
5. Поняття і основні риси цивільної процесуальної правоздатності та цивільної процесуальної дієздатності.
6. Характеристика та класифікація учасників цивільного процесу.
7. Правове становище осіб, які здійснюють правосуддя.
8. Правове становище осіб, які беруть участь у справі:
  - сторони в цивільному процесі (позивач та відповідач), процесуальна співучасть та види:
    - відповідач;
    - треті особи;
    - представники (адвокатів);
    - органи та особи, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб.

Тема 3: Інші учасники цивільного процесу

1. Загальна характеристика осіб, які є іншими учасниками цивільного процесу.
2. Правове становище секретаря судового засідання.
3. Правове становище та призначення судового розпорядника в цивільному процесі.
4. Свідок у цивільному процесі. Особи, які не можуть бути допитані як свідки.
5. Правове становище експерта, його права та обов'язки.

6. Участь спеціаліста у цивільному процесі.
7. Правове становище перекладача.
8. Призначення особи, яка надає правову допомогу.

Тема 4: Докази та доказування в цивільному процесі

1. Поняття і класифікація доказів у цивільному процесі.
2. Обов'язки доказування і подання доказів. Обставини, що не підлягають доказуванню у цивільному процесі.
3. Пояснення сторін, третіх осіб та їхніх представників.
4. Показання свідків. Порядок їх дослідження. Використання свідком письмових записів.
5. Письмові докази. Порядок їх дослідження.
6. Речові докази. Порядок їх дослідження. Відтворення звукозапису, демонстрація відеозапису і їх дослідження.
7. Висновок експерта. Порядок дослідження висновку експерта.
8. Поняття і способи забезпечення доказів. Підстави і порядок забезпечення доказів.

Тема 5: Процесуальні строки. Судові витрати

1. Поняття, значення та класифікація строків у цивільному процесі.
2. Порядок обчислення, зупинення, поновлення та продовження цивільних процесуальних строків.
3. Поняття та види судових витрат.
4. Поняття судового збору (державного мита). Об'єкт і ставки справляння судового збору. Звільнення від сплати судового збору.
5. Поняття і порядок визначення ціни позову.
6. Поняття і загально-правова характеристика витрат, пов'язаних з розглядом судової справи:
  - витрати на інформаційно-технічне забезпечення розгляду справи;
  - витрати на правову допомогу;
  - витрат сторін та їх представників, що пов'язані з явкою до суду;
  - витрати, пов'язані із залученням свідків, спеціалістів, перекладачів та проведенням судових експертиз;
  - витрати, пов'язані з проведенням огляду доказів за місцем їх знаходження та вчиненням інших дій, необхідних для розгляду справи.

Тема 6: Підвідомчість та підсудність цивільних справ

1. Поняття підвідомчості цивільних справ та її види.
2. Загальні правила визначення підвідомчості суду.

3. Поняття підсудності. Критерії розмежування компетенції судів щодо розгляду та вирішення цивільних справ.
4. Види підсудності: поняття і загально-правова характеристика.
5. Наслідки порушення правил про підсудність.

Тема 7: Позов та позовне провадження. Порядок пред'явлення позову

1. Поняття позову та його елементи.
2. Класифікація позовів.
3. Форма і зміст позовної заяви.
4. Підстави залишення поданої позовної заяви без руху.
5. Підстави повернення поданої позовної заяви. Відмова у відкритті провадження у справі.
6. Зустрічний позов. Форма і зміст зустрічної позовної заяви.

Тема 8: Попереднє судове засідання. Судові виклики та повідомлення

1. Попереднє судове засідання.
2. Поняття і підстава забезпечення позову.
3. Види забезпечення позову.
4. Судові виклики і повідомлення.
5. Призначення справи до розгляду.

Тема 9: Судовий розгляд цивільних справ. Заходи процесуального примусу

1. Поняття та значення судового розгляду цивільної справи.
2. Судове засідання як процесуальна форма розгляду та вирішення цивільної справи. Складові частини стадії судового розгляду.
3. Безпосередність судового розгляду. Відкладення розгляду справи або оголошення перерви в її розгляді.
4. Право або обов'язок суду зупини провадження у справі.
5. Підстави для закриття провадження у справі та залишення заяви без розгляду.
6. Порядок фіксування цивільного процесу.
7. Заходи процесуального примусу: поняття і загально-правова характеристика.

Тема 10: Судові рішення

1. Поняття, значення та види судових рішень.
2. Поняття, значення та класифікація рішень суду.
3. Вимоги до рішень суду та їх структура.
4. Умови набрання рішенням суду законної сили та його правові наслідки.
5. Засоби усунення недоліків рішення судом, який його ухвалив.
6. Поняття, значення та класифікація ухвал суду.

Тема 11: Заочний розгляд справи. Наказне провадження

1. Загальна характеристика заочного розгляду справи.
2. Умови заочного розгляду справи.
3. Порядок заочного розгляду справи.
4. Порядок перегляду заочного рішення.
5. Оскарження заочного рішення.

Тема 12: Провадження у справах, що виникають з адміністративно-правових відносин

1. Поняття і суть провадження у справах, що виникають з адміністративних правовідносин.
2. Категорії справ, що виникають з адміністративних правовідносин.
3. Особливості розгляду справ, що виникають з адміністративних правовідносин.
4. Розгляд справ за заявою прокурора про визнання правових актів незаконними.
5. Порядок розгляду справ по скаргах на дії органів і посадових осіб у зв'язку з накладенням адміністративних стягнень.

Тема 13: Окреме провадження

1. Поняття, сутність і значення справ окремого провадження за цивільно-процесуальним законодавством України.
2. Справи, що розглядаються в порядку окремого провадження.
3. Правове становище осіб, які беруть участь у справах окремого провадження.
4. Загальні правила розгляду і вирішення справ окремого провадження.

Питання для самостійної роботи:

1. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи.
2. Надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності.
3. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою.
4. Встановлення фактів, що мають юридичне значення.
5. Надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку.
6. Обов'язкова госпіталізація до протитуберкульозного закладу.

Тема 14: Апеляційне провадження

1. Поняття і значення апеляційного провадження.
2. Право апеляційного провадження та його строки.
3. Підготовка і порядок розгляду справи апеляційним судом.
4. Повноваження суду апеляційної інстанції.

5. Ухвали та рішення суду апеляційної інстанції.

Тема 15: Касаційне провадження

1. Сутність та значення касаційного провадження.
2. Право касаційного оскарження і процесуальний порядок його реалізації.
3. Прийняття касаційної скарги до розгляду і підготовка розгляду справи судом касаційної інстанції.
4. Попередній розгляд справи судом касаційної інстанції і судовий розгляд справи у касаційному порядку.
5. Повноваження суду касаційної інстанції.
6. Ухвали та рішення суду касаційної інстанції.

Тема 16: Провадження у зв'язку з винятковими та нововиявленими обставинами

1. Сутність та значення провадження у зв'язку з винятковими обставинами.
2. Порядок провадження у зв'язку з винятковими обставинами.
3. Повноваження Верховного Суду України за результатами розгляду справи у зв'язку з винятковими обставинами.
4. Умови та підстави перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами.
5. Порядок розгляду заяви про перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Тема 17: Виконавче провадження

1. Поняття та значення виконавчого провадження. Органи, що здійснюють примусове виконання судових постанов.
2. Порядок виконання судових постанов.
3. Відстрочка та розстрочка виконання. Поворот виконання.

Тема 18: Цивільне судочинство України з іноземним елементом. Міжнародний цивільний процес

1. Поняття міжнародного цивільного процесу.
2. Підсудність судам цивільних справ з іноземним елементом.
3. Визнання та виконання в Україні рішень іноземних судів.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1: Поняття, предмет та принципи цивільного процесуального права. Стадії цивільного процесу

Теоретичні питання:

1. Поняття цивільного процесуального права, його об'єкт, предмет, метод, система і значення.
2. Джерела цивільного процесуального права: поняття і класифікація.
3. Поняття, предмет і завдання цивільного судочинства (цивільного процесу). Стадії цивільного судочинства.
4. Поняття, значення і система принципів цивільного процесуального права. Загально-правові, міжгалузеві та галузеві принципи цивільного процесуального права.

Тема 2: Цивільні процесуальні правовідносини

Теоретичні питання:

1. Поняття і характерні риси цивільних процесуальних правовідносин; Їх відмінність від будь-яких інших правовідносин.
2. Передумови виникнення цивільних процесуальних правовідносин: поняття і загально-правова характеристика.
3. Об'єкт цивільних процесуальних правовідносин.
4. Зміст цивільних процесуальних правовідносин.
5. Поняття і основні риси цивільної процесуальної правоздатності та цивільної процесуальної дієздатності.
6. Характеристика та класифікація учасників цивільного процесу.
7. Правове становище осіб, які здійснюють правосуддя.
8. Правове становище осіб, які беруть участь у справі:
  - сторони в цивільному процесі (позивач та відповідач), процесуальна співучасть та види:
    - відповідач;
    - треті особи;
    - представники (адвокатів);
    - органи та особи, яким законом надано право захищати права, свободи та інтереси інших осіб.

Розв'язати практичні завдання:

Завдання 1:

Варивода звернувся з позовом до Борщова про відібрання PS pro, який він залишив у нього в заставу за надану грошову позику. Як було зазначено в заяві, Варивода повертав позику, але Борщов не бажав її прийняти і не віддав PS pro. Очевидцями цієї обставини були Сівцов і Жоган. У розгляді справи брав участь адвокат, інтереси Борщова захищав його родич Васьков.

Визначте, між ким і ким виникли цивільні процесуальні правовідносини у цій справі. Вкажіть їх елементи.

Завдання 2:

У зв'язку з тим, що працівники фірми "Зоомаг" не належно доглядали за роботою пристроїв водопровідної системи в підсобному приміщенні, вода залила розташовану поверхом нижче, під фірмою. квартиру Григоришина і пошкодила його майно. Потерпілий вирішив відшкодувати нанесені збитки за рахунок винних осіб.

Наявність яких юридичних фактів необхідно для виникнення цивільних процесуальних правовідносин? Визначте суб'єктів про процесуальних правовідносин у цій справі.

Завдання 3:

Місцевий суд задовольнив позов заводу "Енергострум" до Колесніка та інших про стягнення вартості нестачі будівельних матеріалів. Колеснік подав апеляційну скаргу на рішення суду першої інстанції. Апеляційний суд скасував рішення місцевого суду і передав справу на новий розгляд. При новому розгляді справи в провадженні прийняв участь суддя, який вже розглядав справу в суді першої інстанції.

Чи можлива повторна участь судді в розгляді справи? Вкажіть підстави для відводу суддів.

Тема 3: Інші учасники цивільного процесу

Теоретичні питання:

1. Загальна характеристика осіб, які є іншими учасниками цивільного процесу.
2. Правове становище секретаря судового засідання.
3. Правове становище та призначення судового розпорядника в цивільному процесі.
4. Свідок у цивільному процесі. Особи, які не можуть бути допитані як свідки.
5. Правове становище експерта, його права та обов'язки.

6. Участь спеціаліста у цивільному процесі.
7. Правове становище перекладача.
8. Призначення особи, яка надає правову допомогу.

Розв'язати практичні завдання:

Завдання 1:

Прокурор м. Києва звернувся в суд з позовом в інтересах неповнолітнього Домніча Олексія до Лошицького про визнання недійсним договору купівлі-продажу квартири, що належала батькам Домніча Олексія - подружжю Домнічів.

У процесі розгляду справи з'ясувалося що крім подружжя Домніча та їхнього сина в квартирі проживала мати Домніча.

Притягнутий до участі в справі Домніча Олексій заявив в судовому засіданні, що він не згодний з вимогою прокурора і просив суд відмовити в пред'явленому позові.

Укажіть на помилки, допущені судом при розгляді справи. Хто повинен бути притягнутий до участі у процесі?

Завдання 2:

Місцевим судом Оболонського району м. Києва було відмовлено в задоволенні позову гр-ки Васильєвої до гр-нок Остапенко та Ступак про визнання договору купівлі-продажу квартири недійсним. Судової палатою з цивільних справ Апеляційного суду м. Києва рішення було скасовано, а справу направлено до місцевого суду Оболонського району на розгляд палати у складі трьох суддів. У судовому процесі гр-нка Васильєва заявила клопотання про притягнення до участі у справі прокурора. Суд це клопотання задовольнив, не зважаючи на заперечення з боку відповідачів.

Чи були дії суду правильними? У яких випадках, передбачених законом, прокурор повинен брати участь у справі?

Завдання 3:

Подружжя Насирових порушило справу про розірвання шлюбу. Відповідач наполягав про передачу йому на виховання старшого сина, а молодшого був згоден залишити на виховання матері.

Суд своїм рішенням залишив обох дітей на виховання матері.

В апеляційній скарзі гр-н Насиров зазначив, що суд розглянув справу без участі представника районного відділу освіти та без обстеження житлово-побутових умов сторін. Позивачка, заперечуючи скаргу, посилювалася на те, що необхідності в обстеженні її житлових умов не було, тому що суддя був її знайомим та йому добре були відомі умови її життя.

Яке рішення повинна була прийняти судова палата з цивільних справ? Визначте коло осіб, які повинні приймати участь у справі. Чи обґрунтовані доводи позивачки?

Тема 4: Докази та доказування в цивільному процесі

Теоретичні питання:

1. Поняття і класифікація доказів у цивільному процесі.
2. Обов'язки доказування і подання доказів. Обставини, що не підлягають доказуванню у цивільному процесі.
3. Пояснення сторін, третіх осіб та їхніх представників.
4. Показання свідків. Порядок їх дослідження. Використання свідком письмових записів.
5. Письмові докази. Порядок їх дослідження.
6. Речові докази. Порядок їх дослідження. Відтворення звукозапису, демонстрація відеозапису і їх дослідження.
7. Висновок експерта. Порядок дослідження висновку експерта.
8. Поняття і способи забезпечення доказів. Підстави і порядок забезпечення доказів.

Розв'язати практичні завдання:

Завдання 1:

Гр-н Герасименко О.О. звернувся до Фастівського місцевого суду Київської області з позовом до гр-на Петрова А.В. про стягнення 5000 грн., яких було передано останньому за договором позики. У позовній заяві він вказав, що гр-н Петров А.В. був його родичем, він йому довіряв і тому не наполягав на видачі останнім розписки.

У судовому засіданні гр-н Герасименко О.О. заявив клопотання про прийняття і прослуховування магнітофонного запису в якості доказу договору позики. За словами гр-на Герасименка О.О. на магнітофонній плівці він записав розмову про передачу грошей під час укладання правочину гр-н Петров А.В. назвав конкретний термін повернення грошей.

Відповідач Петров А.В. позову не визнав, заперечував проти прослуховування звукозапису.

Як повинен бути діяти суддя? Дайте поняття судових доказів. Чи можливо розглядати фонограму в якості доказу по справі? Розкрийте поняття правил належності доказів і допустимості засобів доказування?

Завдання 2:

Гр-нка Тараненко Т.М. взяла з камери схову санаторію, де нова знаходилась на відпочинку, ювелірні прикраси та плаття для того, щоб надіти їх на

святковий вечір. Після вечері вона ввійшла у свій номер та виявила пропажу приготовлених до вечора речей. Гр-нка Тараненко Т.М. звернулася до директора санаторію за допомогою, але вкрадені речі знайти не вдалося. Через тиждень гр-нка Тараненко Т.М. зажадала від директора санаторію повернення вартості деяких речей. Директор відмовився, мотивуючи це тим, що санаторій не несе відповідальність за речі, які було здано до камери схову. Оскільки гр-нка Тараненко Т.М. речі із камери зберігання взяла, то вона, на думку директора, і повинна була нести всі збитки, пов'язані з їх пропажею. Гр-нка Тараненко Т.М. не погодилася з доводами директора санаторію і звернулася з позовом до суду.

Яке рішення має прийняти суд? Визначте предмет доказування по цій справі. Які засоби доказування можна використати в цій справі?

Завдання 3:

Психіатрична лікарня звернулася до суду із заявою про визнання Семенкової недієздатною з тих підстав, що вона страждає психічним захворюванням за станом свого здоров'я не може здійснювати належний догляд за дитиною, яка в неї народилася. Суд визнав Семенкову недієздатною.

Семенкова звернулася до суду з апеляційною скаргою, в якій не погодилася з рішенням суду про визнання її недієздатною, та зазначила, що має можливість виховувати дитину, має для цього житлові та інші умови, що можуть підтвердити сусіди.

Які засоби доказування є допустимими у даній справі для задоволення заяви про визнання Семенкової недієздатною? Якими доказами має бути доведений факт недієздатності особи?

Тема 5: Процесуальні строки. Судові витрати

Теоретичні питання:

1. Поняття, значення та класифікація строків у цивільному процесі.
2. Порядок обчислення, зупинення, поновлення та продовження цивільних процесуальних строків.
3. Поняття та види судових витрат.
4. Поняття судового збору (державного мита). Об'єкт і ставки справляння судового збору. Звільнення від сплати судового збору.
5. Поняття і порядок визначення ціни позову.
6. Поняття і загально-правова характеристика витрат, пов'язаних з розглядом судової справи:
  - витрати на інформаційно-технічне забезпечення розгляду справи;
  - витрати на правову допомогу;
  - витрат сторін та їх представників, що пов'язані з явкою до суду;
  - витрати, пов'язані із залученням свідків, спеціалістів, перекладачів та проведенням судових експертиз;

- витрати, пов'язані з проведенням огляду доказів за місцем їх знаходження та вчиненням інших дій, необхідних для розгляду справи.

Розв'язати практичні завдання:

Завдання 1:

До місцевого суду надійшла позовна заява від Березовського про розірвання договору з Підлісним про оренду гаража і стягнення плати за його користування.

У зв'язку з тим, що позовна заява не відповідала вимогам ст. 119 ЦПК України, суд залишив заяву, про що повідомив позивача і надав йому строк для усунення недоліків.

В зазначений строк позивач з поважних причин не виправив недоліки заяви і звернувся до суду з проханням продовжити встановлений для цього строк.

В яких випадках можливе продовження і поновлення процесуальних строків?

Завдання 2:

Суд залишив апеляційну скаргу Івахненка без розгляду за пропуском встановленого для цього законом строку. Івахненко, який вважав, що останній день, який вривав на неробочий - суботу, не повинен бути зарахований, а таким мусить бути понеділок, в який і була виконана ним зазначена процесуальна дія, звернувся із касаційною скаргою на ухвалу апеляційного суду.

Чи правильні міркування Івахненка? Які існують правила щодо закінчення процесуальних строків?

Завдання 3:

10 січня 2008 р. Овсієнко звернулася до місцевого суду Дніпровського району м Києва з позовом про виселення Кравченка з житлового будинку, що їй належав. Суддя, провівши підготовку справи до судового розгляду, виніс ухвалу від 2 лютого 2005 року про призначення справи до розгляду. У день судового засідання відповідач вирішив подати зустрічний позов. Суддя пояснив Кравченку, що відповідно до ЦПК зустрічний позов може бути подано до або під час попереднього судового засідання.

Проаналізуйте ситуацію.

Тема 6: Підвідомчість та підсудність цивільних справ

Теоретичні питання:

1. Поняття підвідомчості цивільних справ та її види.
2. Загальні правила визначення підвідомчості суду.

3. Поняття підсудності. Критерії розмежування компетенції судів щодо розгляду та вирішення цивільних справ.
4. Види підсудності: поняття і загально-правова характеристика.
5. Наслідки порушення правил про підсудність.

Розв'язати практичні завдання:

Завдання 1:

У місцевий суд звернулася Коломієць з вимогою про розірвання шлюбу. У позовній заяві вона вказала, що не має можливості розірвати шлюб в органах РАЦСу, оскільки її чоловік знаходиться в психіатричній лікарні і тому не може з'явитися в РАЦС для оформлення спільної заяви.

Як повинен вчинити суддя?

Завдання 2:

Малишев звернувся до суду з позовом до Семенець про визнання недійсним усиновлення відвовідачкою його сина Михайла. Суддя відмовив у прийнятті заяви, мотивуючи відмовлення тим, що рішення про скасування усиновлення може бути винесено органами РАЦСу.

Чи правильно вчинив суддя?

Завдання 3:

Попова, мешканці м. Рівне, під час перебування у відрядженні у м. Києві було травмовано автомобілем Кременчуцького нафтопереробного заводу.

Попов звернувся до місцевого суду м. Києва з позовом про компенсацію шкоди Кременчуцького нафтопереробним заводом.

Суддя відмовив у прийнятті позовної заяви і порадив Попову звернутися до суду за місцем знаходження органу управління заводу.

Чи вірні дії суду? До якого суду міг звернутися Попов? Якай вид підсудності має місце в цій ситуації?

Тема 7: Позов та позовне провадження. Порядок пред'явлення позову

Теоретичні питання:

1. Поняття позову та його елементи.
2. Класифікація позовів.
3. Форма і зміст позовної заяви.
4. Підстави залишення поданої позовної заяви без руху.
5. Підстави повернення поданої позовної заяви. Відмова у відкритті провадження у справі.
6. Зустрічний позов. Форма і зміст зустрічної позовної заяви.

Практичне заняття

Завдання 1:

У січні 2005 року Березунко Віталіна Іванівна, яка проживає: м. Київ, вул. Воропаєва, 7. кв. 5 звернулася до місцевого суду Дарницького району мста Києва з позовом до Сюткіна Давид Петрович, який проживає: м. Київ, Римський бульвар, 12, кв. 11 про визнання шлюбу недійсним.

В обґрунтування своїх позовних вимог Березунко В.І. посилалась на наступне.

01 грудня 2004 р. померла її сестра - Сюткіна Алла Іванівна, 8 травня 1955 року народження. Вона, Березунко Віталіна Іванівна, є рідною сестрою померлої Сюткіної А.І.

Чоловіком її сестри є Сюткін Давид Петрович, шлюб з яким був зареєстрований 12 квітня 2002 р.

За ст. 42 СК правом на звернення до суду за визнанням шлюбу недійсним наділені «інші особи, права яких порушені у зв'язку з реєстрацією цього шлюбу». Вона є спадкоємицею другої черги за законом, а тому вважає, що її право порушене у зв'язку з реєстрацією цього недійсного шлюбу.

Про недійсність шлюбу свідчать такі обставини:

1). За п. 3 ч. 1 та ч. 2 ст. 41 СК встановлюється недійсність шлюбу, коли особа приховала свою тяжку хворобу або хворобу, небезпечну для другого з подружжя і (або) їхніх нащадків. Оскільки Сюткін Давид Петрович вживав наркотики, а сестра не знала про це, то можна говорити про недійсність шлюбу. Ця хвороба є небезпечною для його нащадків, а тому це положення вважається підставою для визнання шлюбу недійсним разом з наступним пунктом її заяви. Крім того, у 2004 р. Сюткіна Д.П. було засуджено за вчинення злочину за зберігання наркотиків, він у примусовому порядку проходить лікування від наркотичної залежності.

2). Фіктивність шлюбу підтверджується також тим, що Сюткіна Алла Іванівна та Сюткін Давид Петрович зареєстрували шлюб без наміру створення сім'ї та набуття прав та обов'язків подружжя. Зокрема, вони роздільно проживали, що не відповідає поняттю сім'ї (ч. 2 ст. 3 СК, не вели спільного господарства, у них був окремий бюджет, не бажали народження дітей. Вони одночасно перебували у фактичних відносинах з іншими особами. Крім того, реєстрація їхнього шлюбу була зумовлена бажанням виїхати на постійне місце проживання до Німеччини, де проживає батько відповідача - Сюткін Петро Давидович, але ця задумка не реалізувалась, оскільки відповідач був засуджений.

3). Він будь-яким чином не брав участі у похованні Сюткіної Алли Іванівни, як мав би це зробити законний чоловік.

4). Усі правовстановлюючі документи на квартиру, технічний паспорт на автомобіль, картку на особовий рахунок № 1111111 в "Правекс-банку" сестра зберігала у Березунко В.І. та до цього часу ці документи зберігаються у неї.

5). Крім того, її сестрою особисто (без участі Сюткіна Д.П., що свідчить про їх роздільне проживання та роздільний бюджет) 14 листопада було укладено договір-угоду про завдаток з агенцією "Ідея" у сумі 3500 у. о., які знаходяться у фірмі для придбання 23 грудня 2004 р. квартири.

У зв'язку з тим, що її сестра померла при сумнівних обставинах, зокрема, причиною смерті була встановлена механічна асфіксія внаслідок здавлення ший петлею, а у лікарському свідоцтві про смерть № 4698 зазначається, що рід смерті не встановлено, Березунко В.І. 17 грудня 2004 р. звернулася до Шевченківського району м. Києва із заявою про порушення кримінальної справи для розслідування причин і обставин загибелі моєї сестри. Прокуратурою нині проводяться дослідні дії для порушення кримінальної справи. У Березунко В.І. немає доказів, що Сюткін Давид Петрович безпосередньо винний у смерті моєї сестри.

Березунко В.І. вже подано заяву до державної нотаріальної контори № 3 м. Києва про відкриття спадщини, з проханням не видавати свідоцтво про право на спадщину Сюткіну Давиду Петровичу до вирішення цієї справи.

Скласти проект позовної заяви відповідно до наведених обставин.

В прохальній частині позовної заяви перерахувати, які саме документи підлягають витребуванню судом в якості доказів по справі.

В прохальній частині зазначити, які саме обставини можуть підтвердити свідки, які обґрунтовують заявлені вимоги і підлягають встановленню при ухваленні судового рішення.

В прохальній частині вказати про вжиття судом заходів щодо забезпечення позову.

В додатку навести перелік документів, які повинні бути подані до суду.

Завдання 2

Авраменко подав позов до своєї дружини Авраменко про поділ будинку, який був спільною власністю. Суддя відмовив у прийнятті позовної заяви, пославшись на те, що з таким позовом Авраменко (дружина) раніше зверталася до суду, а потім відмовилася від нього, і провадження у справі було закрито.

Чи правильно діяв суддя, відмовивши у прийнятті позовної заяви? Які позови вважаються однаковими?

Завдання 3

Сергеєва подала позов до Сергеєва про стягнення аліментів на дитину. Відповідач під час судового розгляду подав зустрічний позов про відібрання дитини і поділ спільного майна подружжя. Суд прийняв зустрічний позов, указуючи на те, що первісний і зустрічний позови взаємопов'язані.

Чи правильно вчинив суд?

Тема 8. Попереднє судове засідання. Судові виклики та повідомлення

Теоретичні питання:

1. Попереднє судове засідання.
2. Поняття і підстава забезпечення позову.
3. Види забезпечення позову.
4. Судові виклики і повідомлення.
5. Призначення справи до розгляду.

Практичне заняття

Задача № 1

Рижова і Гуляєв стали жити як одна сім'я з лютого 2000 р. У грудні 2000 р. вони розлучилися, а в березні 2001 р. у Рижової народився син. Рижова звернулася до суду з позовом до Гуляєва про встановлення батьківства і стягнення аліментів на дитину.

Які дії повинен вчинити суддя в стадії досудового розгляду справи?

Задача № 2

Чепіга, яка працювала в школі викладачем, за допущені антипедагогічні вчинки була звільнена з роботи. Вважаючи своє звільнення незаконним, Чепіга пред'явила в суд позов про поновлення її на роботі.

Які докази належить подати сторонам? Які дії повинен провести суддя в порядку досудового розгляду справи?

Задача № 3

Громов, проходячи вулицями міста, побачив жінку, яка була одягнена в норкову шубу сірого кольору, що належала його дружині, але яка була викрадена з приміщення бібліотеки, де дружина працює.

За допомогою міліції Громов затримав невідому, яка виявилась Петровою і повідомила, що шубу купила в комісійному магазині.

Громов звернувся з позовом до суду до Петрової про відібрання шуби, прохаючи суд в якості забезпечення позову до вирішення справи по суті накладити арешт на шубу.

Петрова просила в якості забезпечення позову, стосовно того, що нова шубу купила в магазині, накладити арешт на всі квитанції комісійного магазину.

Які процесуальні дії належить провести судді в порядку досудового розгляду справи?

Тема 9. Судовий розгляд цивільних справ. Заходи процесуального примусу

Теоретичні питання:

1. Поняття та значення судового розгляду цивільної справи.
2. Судове засідання як процесуальна форма розгляду та вирішення цивільної справи. Складові частини стадії судового розгляду.
3. Безпосередність судового розгляду. Відкладення розгляду справи або оголошення перерви в її розгляді.
4. Право або обов'язок суду зупини провадження у справі.
5. Підстави для закриття провадження у справі та залишення заяви без розгляду.
6. Порядок фіксування цивільного процесу.
7. Заходи процесуального примусу: поняття і загально-правова характеристика.

Практичне заняття

Задача № 1

У справі про визнання правочину недійсним як свідок був допитаний чотирнадцятилітній Карпов. До допиту суддя роз'яснив йому права і обов'язки свідка і попередив про кримінальну відповідальність за відмову від давання показань і за дачу завідомо неправдивих показань.

Чи були допущені судом порушення процесуального закону? Який порядок допиту неповнолітнього свідка?

Задача № 2

При розгляді справи за позовом про стягнення боргу відповідач, після допиту свідків, заявив відвід судді на тій підставі, що суддя є родичем товариша позивача.

Чи підлягає задоволенню даний відвід? Перерахуйте підстави відводу судді. В якій частині судового розгляду дозволяється вирішення питань щодо відводів?

Задача № 3

Васильєв пред'явив в Печерський районний суд позов до Котова про витребування майна з чужого незаконного володіння. У судове засідання позивач не з'явився. Розгляд справи було відкладено. За кілька днів до нового розгляду справи судовим рішенням Шевченківського районного суду відповідач був визнаний недієздатним. У зв'язку з визнанням Котова недієздатним суддя Печерського районного суду виніс ухвалу про зупинення провадження у справі.

Чи правильно вчинив суддя? В яких випадках провадження у справі підлягає зупиненню, а в яких - закриттю?

Тема 10: Судові рішення

Теоретичні питання:

1. Поняття, значення та види судових рішень.
2. Поняття, значення та класифікація рішень суду.
3. Вимоги до рішень суду та їх структура.
4. Умови набрання рішенням суду законної сили та його правові наслідки.
5. Засоби усунення недоліків рішенням судом, який його ухвалив.
6. Поняття, значення та класифікація ухвал суду.

Практичне заняття

Задача №1

В провадженні місцевого суду Шевченківського району м. Києва знаходиться цивільна справа 2-1957/07 за позовом Іванова Р.О. до Сидорова А.П. про визнання заповіту, складеного 15.03.2005 р. від імені Іванова О.Л., недійсним.

Позивач посилався на той факт, що його батько, Іванов Олексій Леонтійович 1920 року народження, під час підписання заповіту не усвідомлював значення своїх дій та не міг керувати ними (ст. 225 ЦК України).

Із матеріалів цивільної справи випливає, що Іванов Олексій Леонтійович 1920 року народження, за декілька років до своєї смерті, а саме з 20.11.2003 р. по 25.12.2003 р., знаходився на стаціонарному лікуванні міській лікарні № 1 міста Києва з діагнозом рак лівої нирки з метастатичним ураженням лівої легені". Другий раз Іванова Олексія Леонтійовича було доставлено 15.03.2005 р. бригадою швидкої медичної допомоги в приймальне відділення вищезазначеної лікарні, де було його поміщено на стаціонарне лікування, за три доби до своєї смерті (18.03.2005 р.).

Із документів, долучених до цивільної справи - історії хвороби Іванова Олексія Леонтійовича № 24561 - вбачається, що 18.03.2005 р. у день смерті, був проведений розтин померлого Іванова О.Л., про що свідчить Витяг з протоколу розтину № 301 від 18.03.2005 р.

Із матеріалів цивільної справи вбачається, що від час свого життя Іванов О.Л. неодноразово звертався до поліклініки за місцем свого постійного проживання для отримання медичної допомоги, в якій знаходилася амбулаторна картка хворого.

Допитливі свідки по справі свідчили, що за декілька днів до своєї смерті Іванов Олексій Леонтійович поводив себе неадекватно, не впізнавав своїх сусідів по дому, був в безпорадному стані тощо.

Скласти проект клопотання про витребуванням доказів.

Скласти проект ухвали суду 1-ї інстанції про призначення посмертної судово-психіатричної експертизи.

Скласти проект рішення суду 1-ї інстанції про задоволення позовних вимог.

Задача № 2

Внаслідок наїзду автомашини, яка належала, автопідприємству, Карпенку заподіяно каліцтво і майнову шкоду. Карпенко звернувся до суду з позовом про відшкодування збитків, заподіяних у зв'язку із втратою працездатності, і витрат від ушкодження пальта, костюма і взуття. Суд, розглянувши у засіданні всі вимоги, ухвалив рішення, але у висновках вказав про відшкодування збитків, заподіяних внаслідок зіпсування пальта і взуття, про інші вимоги нічого не вказавши.

Які помилки допустив суд у судовому рішенні і як їх можна виправити?

Задача № 3

Іванов зареєстрував шлюб з Івановою, від якого у них народилася дочка Катерина. Через 12 років відносини між подружжям погіршали, і Іванов почав справу про розірвання шлюбу і відібрання дитини від матері. Донька в суді заявила, що вона так само любить батька, як і матір, і хоче проживати разом з ними.

Суд шлюб між подружжям розірвав, але в питанні про передачу дитини на виховання батька в рішенні нічого не записав. Іванов, щоб виправити цю хибу, звернувся з заявою до суду.

Яке судове рішення повинен винести суд? Яке право надане стороні в процесі, коли відносно позовної вимоги, що була предметом розгляду в суді, суд не виніс рішення?

Тема 11. Заочний розгляд справи. Наказне провадження

Теоретичні питання:

1. Загальна характеристика заочного розгляду справи.
2. Умови заочного розгляду справи.
3. Порядок заочного розгляду справи.
4. Порядок перегляду заочного рішення.
5. Оскарження заочного рішення.

Розв'язати практичні завдання:

Завдання 1:

Яготинським місцевим судом ухвалено заочне рішення про виселення громадянина Моспана з квартири, ордер на яку виданий громадянину Семуці. Відповідач подав до суду, який ухвалив заочне рішення, заяву про скасування цього рішення, посилаючись на поважність причин неявки до судового

засідання і на помилковість висновку суду про відсутність у нього права на користування спірним житловим приміщенням.

При розгляді судом заяви про скасування судового рішення гр-н Моспан пояснив, що про слухання справи він був оповіщений належним чином, однак у судові засідання не з'явився через хворобу, повідомляти про яку суду не вважав потрібним. На доказ помилковості висновків суду про його виселення гр-н Моспан представив висновок, даний фахівцями юридичної фірми "Громадянська честь".

Чи підлягає задоволенню заява Моспана про скасування заочного рішення?

Завдання 2:

Гр-ка Семенова позивала проти гр-на Карпова про розірвання договору купівлі-продажу квартири. Судове засідання було призначено на 30 травня 2013 р. 29 травня 2013 р. до суду надійшла заява від гр-на Карпова, в якій він зазначив, що в суд не прийде, але з позовом не згодний. У судовому засіданні позивачка заявила клопотання про ухвалення заочного рішення і подала докази на підтвердження своїх вимог.

Як повинен вчинити суд?

Завдання 3:

В перше судове засідання через поважні причини не з'явився відповідач і суд відклав розгляд справи. В друге судове засідання надійшло клопотання відповідача про розгляд справи у його відсутності.

За згодою позивача суд розглянув справу в порядку заочного провадження і ухвалив рішення на користь позивача. Відповідач оскаржив заочне рішення у вищестоящий суд.

Який порядок оскарження заочного рішення?

Чи є підстави для відміни заочного рішення в даній ситуації?

Тема 12: Провадження у справах, що виникають з адміністративно-правових відносин

Теоретичні питання

1. Поняття і суть провадження у справах, що виникають з адміністративних правовідносин.
2. Категорії справ, що виникають з адміністративних правовідносин.
3. Особливості розгляду справ, що виникають з адміністративних правовідносин.
4. Розгляд справ за заявою прокурора про визнання правових актів незаконними.

5. Порядок розгляду справ по скаргах на дії органів і посадових осіб у зв'язку з накладенням адміністративних стягнень.

Розв'язати практичні завдання:

Завдання 1:

Герасименко звернувся до обласного суду зі скаргою на дії окружної виборчої комісії. У своїй скарзі він зазначив, що під час проведення виборів депутатів обласної ради висунення і реєстрація кандидата в депутати Сабадаш проведені з порушенням вимог закону про вибори. Суддя відмовив у прийнятті заяви як непідвідомчої суду. Герасименко оскаржив ухвалу суду.

Як вирішити справу?

Завдання 2:

До Голосіївського райсуду м. Києва надійшла скарга громадянина Віоліна А. А. на дії начальника паспортного відділення Голосіївського РУГУ МВС України в м. Києві, який відмовив у прописці на житлоплощу Віоліна А. А. його матері Віолін Н. І., 1955 р.н.

Як вирішити справу? Скласти проект резолютивної частини судового акта.

Завдання 3:

Повернувшись з АТО офіцер Збройних сил України Ганущак Л. П. звернувся до суду зі скаргою на відмову Міністерства оборони України розірвати з ним контракт у зв'язку з невиконанням Міністерством його умов.

Суддя відмовив у прийнятті заяви, посилаючись на непідвідомчість даного спору суду. Суд другої інстанції залишив ухвалу суду першої інстанції без розгляду.

Чи відповідають дії суду закону?

Тема 13: Окреме провадження

Теоретичні питання:

1. Поняття, сутність і значення справ окремого провадження за цивільно-процесуальним законодавством України.
  2. Справи, що розглядаються в порядку окремого провадження.
  3. Правове становище осіб, які беруть участь у справах окремого провадження.
  4. Загальні правила розгляду і вирішення справ окремого провадження.
- Питання для самостійної роботи:

1. Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визнання фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи.
2. Надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності.
3. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою або оголошення її померлою.
4. Встановлення фактів, що мають юридичне значення.
5. Надання особі психіатричної допомоги у примусовому порядку.
6. Обов'язкова госпіталізація до протитуберкульозного закладу.

Розв'язати практичні завдання:

Завдання 1:

До суду звернулася громадянка Пилипенко О. М. із заявою про визнання її чоловіка безвісно відсутнім, посилаючись на те, що він відсутній у місці проживання її та дитини вже 16 місяців і їй невідомо, де він перебуває. Своє звернення до суду вона пояснила бажанням укласти новий шлюб.

Як має діяти суддя у даному випадку? Які правові наслідки з'явлення громадянина, що був визнаний безвісно відсутнім?

Завдання 2:

Громадянка Бурлака С. звернулася безпосередньо до суду зі скаргою на неправильно вчинені нотаріальні дії, оскільки скарга, що була передана через нотаріуса, не дійшла до суду.

Як має діяти суддя?

Завдання 3:

До суду звернулася громадянка Іщенко М. із заявою про обмеження її чоловіка в дієздатності. В заяві було зазначено, що чоловік покинув роботу і став працювати в монастирі на користь монастиря, відмовляється повертатися додому і забезпечувати сім'ю матеріально, всі гроші, які він заробляє, передає на користь монастиря або іншої церкви, чим ставить сім'ю в скрутне матеріальне становище.

Як має діяти суддя?

Тема 14: Апеляційне провадження

Теоретичні питання:

1. Поняття і значення апеляційного провадження.
2. Право апеляційного провадження та його строки.
3. Підготовка і порядок розгляду справи апеляційним судом.
4. Повноваження суду апеляційної інстанції.
5. Ухвали та рішення суду апеляційної інстанції.

Розв'язати практичні завдання:

Завдання 1:

Бараш звернулась до суду з позовом до Стеценко та ін. про примусовий обмін житлового приміщення. Позивачка зазначала, що в установленому порядку вселилась до відповідачів в трикімнатну квартиру. Оскільки з ними не досягнуто згоди про обмін займаного приміщення, просила суд провести це в примусовому порядку згідно з представленим нею варіантом для неї і дитини однокімнатну квартиру, а для відповідачів - двокімнатну.

Рішенням місцевого суду Шевченківського району м. Києва позов задоволено. Задовольняючи позов Бараш, суд виходив з того, що житлові права відповідачів запропонованим варіантом не порушуються.

Стеценко з таким рішенням суду не погодилась і в апеляційній скарзі зокрема вказала на те, що при запропонованому позивачкою варіанті поділу істотно погіршуються житлові права, бо за станом здоров'я вона не може проживати в запропонованій квартирі. Згідно з рішенням суду вона має переселитись в квартиру, що знаходиться на 12-му поверсі 12-ти поверхового будинку.

Відповідно до роз'яснень, що їх дав Пленум Верховного Суду України у п. 12 Постанови № 2 від 12 квітня 1985р. «Про деякі питання, що виникли в практиці застосування судами Житлового кодексу України», суд має всебічно враховувати інтереси і заслуговуючи на увагу доводів сторін, зокрема, вік, стан здоров'я та інші особливі обставини, що перешкоджають користуванню жилим приміщенням, яке надається в порядку обміну.

Цих обставин суд I-ї інстанції також не перевірів, тому відповідачка просить суд апеляційної інстанції скасувати рішення суду I-ї інстанції і направити справу на новий розгляд.

Складіть проект апеляційної скарги. Інші необхідні дані для складання процесуального документу виберіть на свій розсуд.

Завдання 2:

Подружжя Чурпіт пред'явило позов до Якимець про визнання дійсним договору довічного утримання та про визнання права власності на жилий будинок. Позивачі зазначали, що на прохання Якимця, сестри відповідача, яка мала потребу в сторонньому догляді, була укладена угода про довічне утримання.

За цією угодою подружжя Чурпіт зобов'язалося утримувати Якимець, а остання передала їм у власність жилий будинок. Договір не був нотаріально посвідчений, але його умови були повністю виконані (що підтвердили свідки у судовому засіданні).

У зв'язку з тим, що відповідач звернувся до нотаріуса із заявою про право власності в порядку спадкування на майно померлої Якимець, позивачі просили

визнати дійсним договір довічного утримання і на його підставі визнати за ними право власності на будинок. Позов було задоволене.

Чурпіта звернувся до апеляційного суду зі скаргою.

Якою має бути відповідь суду апеляційної інстанції? Відповідь обґрунтуйте.

Завдання 3:

Солом'янський районний (місцевий) суд розглянув позов Гаращук до Панчук про визнання недійсним договору купівлі-продажу квартири. Рішенням суду від 21.11.2011 р. позов було задоволене.

В який суд, в якому порядку і в які строки може бути оскаржене дане рішення?

Тема 15: Касаційне провадження

Теоретичні питання:

1. Сутність та значення касаційного провадження.
2. Право касаційного оскарження і процесуальний порядок його реалізації.
3. Прийняття касаційної скарги до розгляду і підготовка розгляду справи судом касаційної інстанції.
4. Попередній розгляд справи судом касаційної інстанції і судовий розгляд справи у касаційному порядку.
5. Повноваження суду касаційної інстанції.
6. Ухвали та рішення суду касаційної інстанції.

Розв'язати практичні завдання:

Завдання 1:

Рішенням Бориспільського районного (місцевого) суду від 12.05.2000р. було відмовлено у задоволенні позову Немировича до Маркіної про повернення боргу. Рішення не було оскаржене в апеляційному порядку.

10.02.2002 р. Немирович звернувся до касаційного суду зі скаргою про визнання рішення незаконним.

Чи дотримані Немировичем норми законодавства? Які строки касаційного оскарження? Чи може бути поновлений строк касаційного ґ оскарження рішення у разі його пропуску?

Завдання 2:

Назаренко Лариса звернулася із позовом до Назаренка Володимира про поділ жилого будинку, посилаючись на те, що він є їх спільною сумісною власністю, але у неї склались неприявні стосунки з відповідачем, і він чинить їй

перешкоди у користуванні будинком. Позов було задоволене. Рішення не переглядалося в апеляційному порядку.

Назаренко Володимир оскаржив рішення у касаційному порядку.

Які дії має вчинити суддя при підготовці касаційного розгляду справи? Назвіть випадки, коли справа обов'язково переглядається складом судової палати.

Завдання 3:

Пащенко пред'явила позов до Смирнової про поділ будинку та встановлення порядку користування земельною ділянкою. У позові було відмовлено. Апеляційний суд своєю ухвалою залишив рішення без змін. Пащенко подала скаргу до апеляційного суду.

В яких випадках рішення буде скасоване і направлене на новий розгляд? Коли суд касаційної інстанції постановляє нове рішення без направлення справи на новий розгляд? Обґрунтуйте відповідь на прикладі запропонованої справи.

Тема 16: Провадження у зв'язку з винятковими та нововиявленими обставинами

Теоретичні питання:

1. Сутність та значення провадження у зв'язку з винятковими обставинами.
2. Порядок провадження у зв'язку з винятковими обставинами.
3. Повноваження Верховного Суду України за результатами розгляду справи у зв'язку з винятковими обставинами.
4. Умови та підстави перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами.
5. Порядок розгляду заяви про перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Розв'язати практичні завдання:

Завдання 1:

Дати порівняльну характеристику нововиявлених та виняткових обставин.

Завдання 2:

Обґрунтуйте необхідність порядку перегляду рішень за винятковими обставинами.

Завдання 3:

Складіть заяву про перегляд рішення за винятковими обставинами у зв'язку з відкриттям істотних для справи обставин.

Тема 17: Виконавче провадження

Теоретичні питання

1. Поняття та значення виконавчого провадження. Органи, що здійснюють примусове виконання судових постанов.
2. Порядок виконання судових постанов.
3. Відстрочка та розстрочка виконання. Поворот виконання.

Розв'язати практичні завдання:

Завдання 1:

Державний виконавець звернувся до суду із заявою про роз'яснення судового рішення.

Який порядок його роз'яснення? Які строки визначені Цивільним процесуальним кодексом щодо роз'яснення рішення?

Завдання 2:

Чи потребують примусового виконання рішення про перебування громадянина на утриманні, визнання договору недійсним?

Обгрунтуйте відповідь. Назвіть, які рішення виконуються у примусовому порядку.

Завдання 3:

Назвіть та охарактеризуйте органи примусового виконання.

**ТЕМА 18: Цивільне судочинство України з іноземним елементом.
Міжнародний цивільний процес**

Теоретичні питання

1. Поняття міжнародного цивільного процесу.
2. Підсудність судам цивільних справ з іноземним елементом.
3. Визнання та виконання в Україні рішень іноземних судів.

Розв'язати практичні завдання:

Завдання 1:

Хто може бути представниками іноземців у судах України? Визначте права консула. Зробіть порівняльний аналіз повноважень процесуального представника і консула, який виступає представником у цивільному процесі.

Завдання 2:

Що таке судовий імунітет іноземної держави? На чому він ґрунтується і на кого поширюється?

Завдання 3:

Назвіть та охарактеризуйте види міжнародної підсудності.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1: Поняття, предмет та принципи цивільного процесуального права. Стадії цивільного процесу

Питання для самостійної роботи:

1. Співвідношення цивільного процесуального права з іншими галузями права.
2. Поняття, сутність, основні риси та значення цивільно процесуальної форми.
3. Яке юридичне значення містять в собі Постанови Пленуму Верховного Суду України під час розгляду та вирішення цивільних справ судами загальної юрисдикції?
4. Сформулюйте основні завдання цивільного процесуального права.
5. Охарактеризуйте сучасний стан науки цивільного процесуального права в Україні.

Тема 2: Цивільні процесуальні правовідносини

Питання для самостійної роботи:

1. Підстави виникнення цивільних процесуальних правовідносин. Відмінність підстав від передумов виникнення цивільних процесуальних правовідносин.
2. Склад суду. Підстави для відводу суддів.
3. Процесуальні права та обов'язки осіб, які беруть участь у справі.
4. Чи допустима в цивільному процесі фактична процесуальна діяльність, тобто діяльність, не врегульована нормами цивільного процесуального права?
5. Перед ким саме суд повинен нести обов'язок ухвалення рішення: перед державою або перед судом?
6. Відмінність судового представництва від представництва в цивільному праві.
7. Співвідношення понять "позивач та відповідач" і "заявник та заінтересована особа".

Тема 3: Інші учасники цивільного процесу

Питання для самостійної роботи:

1. Особи, які мають право відмовитися від давання показань
2. В чому полягає відмінність між експертом та спеціалістом?
3. В яких випадках експерт має право відмовитися від проведення експертизи?

Тема 4: Докази та доказування в цивільному процесі

Питання для самостійної роботи:

1. Поняття достовірності і достатності доказів.
2. Класифікація письмових доказів.
3. Загальні правила (принципів) здійснення оцінки доказів.
4. Збір, подання, дослідження і оцінка доказів: поняття і загально-правова характеристика.
5. На кого покладено обов'язок по доказуванню у цивільному процесі?
6. Яку функцію відіграє суд в процесі доказування у цивільній справі?
7. Який процесуальний порядок забезпечення доказів?

Тема 5: Процесуальні строки. Судові витрати

Питання для самостійної роботи:

1. Початок перебігу та закінчення цивільних процесуальних строків.
2. Які правові наслідки тягне за собою пропущення цивільних процесуальних строків?
3. Відстрочення та розстрочення судових витрат, зменшення їх розміру або звільнення від їх оплати.
4. Повернення суми судового збору і суми коштів на оплату витрат на інформаційно-технічне забезпечення розгляду справи.
5. У чому полягає мета встановлення судових витрат?
6. Яким є розподіл судових витрат між сторонами?

Тема 6: Підвідомчість та підсудність цивільних справ

Питання для самостійної роботи:

1. Компетенція судів щодо розгляду цивільних справ.
2. Право сторін на передачу спору на розгляд третейського суду.
3. Правова характеристика видів територіальної підсудності: загальної, альтернативної виключної, договірної, за зв'язком справ.
4. Розмежування компетенції загальних і спеціалізованих господарських, адміністративних тощо судів.

Тема 7: Позов та позовне провадження. Порядок пред'явлення позову

Питання для самостійної роботи:

1. Форма і зміст ухвали про відкриття провадження у справі.
2. Порядок об'єднання і роз'єднання позовів.

3. Порядок подання позову третьою особою із самостійними вимогами на предмет спору.
4. Які правові наслідки настають в разі подання позовної заяви без додержання вимог ст. ст. 119 120 ЦПК України або в разі несплати судового збору чи витрат на інформаційно-технічне забезпечення розгляду справи?
5. Документи, які повинні бути подані до позовної заяви та кількість їх копій.
6. Як здійснюються позивачем зміни предмета або підстав позову, збільшення чи зменшення розміру позовних вимог, відмова від позову, визнання позову відповідачем, укладення сторонами мирової угоди?

Тема 8. Попереднє судове засідання. Судові виклики та повідомлення

Питання для самостійної роботи:

1. Процесуальне оформлення підготовки цивільних справ до судового розгляду.
2. Який строк проведення попереднього судового засідання?
3. Яка мета проведення попереднього судового засідання?
4. Які питання з'ясовує суд для врегулювання спору до судового розгляду?
5. Які питання вирішує суд у попередньому судовому засіданні з метою забезпечення правильного та швидкого вирішення справи?
6. Назвіть способи забезпечення доказів судом.

Тема 9. Судовий розгляд цивільних справ. Заходи процесуального примусу

Питання для самостійної роботи:

1. Порядок призначення і проведення судової експертизи.
2. В яких випадках призначення судової експертизи є обов'язковим?
3. Які існують підстави для призначення судом додаткової або повторної експертизи?
4. Наслідки неявки в судове засідання особи, яка бере участь у справі, свідка, експерта, спеціаліста, перекладача.
5. Назвіть порядок і правові наслідки відмови позивача від позову, визнання позову відповідачем, укладення мирової угоди сторін.
6. Назвіть порядок проведення судових дебатів.
7. Який існує порядок і строк для подання до суду письмових зауважень щодо технічного запису судового засідання, журналу судового засідання з приводу неповноти або неправильності їх запису?

Тема 10: Судові рішення

Питання для самостійної роботи:

1. Додаткове рішення суду.
2. Роз'яснення рішення суду.
3. Окремі ухвали суду.
4. Які питання вирішує суд під час ухвалення рішення?
5. Який існує порядок виправлення описок та арифметичних помилок у судовому рішенні?
6. З приводу яких підстав суд може ухвалити додаткове рішення?

Тема 11. Заочний розгляд справи. Наказне провадження

Питання для самостійної роботи:

1. За якими вимогами може бути видано судовий наказ?
2. Які правила підсудності застосовуються до подання заяви про видачу судового наказу?
3. Який розмір судового збору сплачується за подання заяви про видачу судового наказу?
4. Назвіть наслідки повернення судом заяви про видачу судового наказу або відмови в її прийнятті.
5. Назвіть порядок видачі судового наказу.
6. Назвіть зміст судового наказу.
7. Назвіть порядок складення і видачі судового наказу стягувачу.
8. Назвіть порядок набрання судовим наказом законної сили.

Тема 12: Провадження у справах, що виникають з адміністративно-правових відносин

Завдання для самостійної роботи:

Визначити особливості судового розгляду скарг на рішення і дії Центральної виборчої комісії.

Тема 13: Окреме провадження

Завдання для самостійної роботи:

Визначити особливості окремого провадження та його відмінності від позовного.

Назвати всі відомі (можливі) приклади справ про встановлення фактів, що мають юридичне значення.

Тема 14: Апеляційне провадження

Питання для самостійної роботи:

1. Які ухвали суду I-ї інстанції можуть бути оскаржені в апеляційному порядку окремо від рішення?
2. Назвіть строки апеляційного оскарження.
3. В який строк може бути подана апеляційна скарга без попереднього подання заяви про апеляційне оскарження?
4. Які документи і в якій кількості повинні бути додані до заяви про апеляційне оскарження та апеляційної скарги?
5. Назвіть порядок подання заяви про апеляційне оскарження та апеляційної скарги?
6. Чи може бути оскаржена в касаційному порядку ухвала судді про повернення апеляційної скарги?
7. В яких межах апеляційний суд перевіряє законність і обґрунтованість рішення суду першої інстанції?
8. З приводу яких підстав апеляційний суд має право досліджувати докази у справі?
9. Якими повноваженнями наділений апеляційний суд за наслідками розгляду апеляційної скарги на ухвалу суду I-ї інстанції?

Тема 15: Касаційне провадження

Завдання для самостійної роботи:

- Провести порівняльний аналіз підстав апеляційного та касаційного провадження.
- Визначити коло осіб, які мають право касаційного оскарження рішень, ухвал.
- Скласти проект рішення суду касаційної інстанції по скарзі про визнання незаконним рішення суду першої інстанції про виключення майна з опису.

Тема 16: Провадження у зв'язку з винятковими та нововиявленими обставинами

Завдання для самостійної роботи:

1. Сутність та значення провадження у зв'язку з винятковими обставинами.
2. Порядок провадження у зв'язку з винятковими обставинами.
3. Повноваження Верховного Суду України за результатами розгляду справи у зв'язку з винятковими обставинами.
4. Умови та підстави перегляду судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами.

5. Порядок розгляду заяви про перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами.

Тема 17: Виконавче провадження

Завдання для самостійної роботи

1. Назвіть учасників виконавчого провадження.
2. Складіть заяву про відкриття виконавчого провадження.
3. Визначте порядок та умови здійснення виконавчого провадження.
4. Складіть проект ухвали суду про відстрочку виконання у справі про повернення боргу.

ТЕМА 18: Цивільне судочинство України з іноземним елементом. Міжнародний цивільний процес

Завдання для самостійної роботи

1. Назвіть правила визначення підсудності справ за участю іноземних громадян.
2. Визначте основні нормативно-правові акти, які регулюють порядок вирішення в Україні цивільних справ з іноземним елементом.
3. Назвіть особливості дієздатності та правоздатності іноземців та осіб без громадянства в цивільному процесі України.
4. Який порядок виконання доручень іноземних судів?

НАВЧАЛЬНО - МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДЛЯ КОНТРОЛЮ

Навчально-методичні матеріали для контролю:

- контрольні питання за кожною темою навчальної дисципліни відповідно до робочої програми;
- система заохочень;
- завдання для контрольних робіт (якщо передбачені), які дозволяють визначити засвоєння окремих тем навчальної дисципліни;
- завдання для підсумкового контролю;
- завдання для комплексної контрольної роботи.

Орієнтовні форми контролю знань на семінарських та практичних

заняттях :

- доповідь (виступ на задану тему);
- доповнення доповіді;
- вирішення задачі;
- експрес опитування;
- колоквіум;
- участь в дискусії;
- виконання самостійної роботи;
- тестування;
- реферат (письмова робота на задану тему із планом, списком літератури та висновками);
- письмове рецензування наукової статті;
- анотація наукової статті;
- підсумкова контрольна робота.

У випадку відсутності курсанта (слухача) на лекції або семінарському занятті він **зобов'язаний** відпрацювати пропущене заняття через усне опитування в поза аудиторний час (час консультацій викладача) або відпрацювати пропущене заняття протягом одного тижня з моменту його появи.

Критерії оцінок. При оцінювання якості навчання враховуються наступні компоненти:

1. рівень знань (глибина і міцність, користування понятійним апаратом, послідовність і точність відповіді);
2. навички самостійної роботи (опрацювання додаткової літератури, робота з із законодавством).

Оцінювання знань курсантів здійснюється за 4-х бальною системою.

"5" (відмінно) - повне системне викладення отриманих знань. Припускаються одиничні несуттєві помилки, які самостійно виправляються курсантом. Виділення істотних ознак навчальної дисципліни, що вивчається за допомогою аналізу і синтезу, виявлення причинних зв'язків, формулювання висновків і узагальнень, вільне оперування відомими фактами і відомостями. Виявлення пізнавальної активності, пізнавально-творчого інтересу до навчальної дисципліни, що вивчається.

"4" (добре) - повне системне викладення отриманих знань. Припускаються одиничні несуттєві помилки, які виправляються курсантом при вказівці викладача на помилку. Виділення істотних ознак навчальної дисципліни, що вивчається, за допомогою аналізу і синтезу, виявлення причинних зв'язків, формулювання висновків і узагальнень, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки. Підтвердження вивченого відомими фактами і відомостями.

"3" (задовільно) - Неповне викладення одержаних знань, що не перешкоджає засвоєнню наступного програмного матеріалу. Припускаються окремі суттєві помилки, які виправляються за допомогою викладача. Утруднення при виділенні суттєвих ознак навчальної дисципліни, що вивчається, а також при виявленні причинних зв'язків і формулюванні висновків.

"2" (незадовільно) - Неповне, нелогічне, безсистемне викладення навчального матеріалу, суттєві помилки, які не виправляються навіть за допомогою викладача. Повне незнання або нерозуміння навчального матеріалу (курсант не може відповісти на жодне поставлене запитання). Недостатня

самостійність - курсант потребує додаткових запитань від викладача при відповіді на поставлене питання. Пасивність та відсутність пізнавального інтересу до навчального предмету, що вивчається. Відсутність уваги на заняттях та інтересу до обраної професії.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

1. Види експертиз по цивільній справі.
2. Види забезпечення позову.
3. Види заходів процесуального примусу.
4. Види процесуальних строків.
5. Види судових рішень.
6. Види цивільного судочинства: загальна характеристика.
7. Визнання фізичної особи безвісно відсутньою чи оголошення її померлою.
8. Виключна територіальна підсудність.
9. Витрати пов'язані з розглядом справи.
10. Гласність та відкритість судового розгляду.
11. Додаткове рішення суду.
12. Документи, що посвідчують повноваження представників.
13. Загальна характеристика Закону України від 21 квітня 1999 року " Про виконавче провадження".
14. Загальна характеристика наказного провадження.
15. Загальна характеристика окремого провадження.
16. Загальна характеристика порядку та умов здійснення виконавчих дій.
17. Заходи примусового виконання рішень.
18. Зміст і форма позовної заяви.
19. Зміст рішення суду.
20. Зустрічний позов.
21. Класифікація доказів.

- 22.Мирова угода сторін.
- 23.Місце, час та строк виконання рішень.
- 24.Надання неповнолітній особі повної цивільної дієздатності.
- 25.Обмеження цивільної дієздатності фізичної особи, визначення фізичної особи недієздатною та поновлення цивільної дієздатності фізичної особи.
- 26.Обов'язок суду зупинити провадження по справі.
- 27.Обов'язки осіб, присутніх у залі судового засідання.
- 28.Обов'язкове призначення експертизи.
- 29.Особи, які беруть участь у цивільній справі: права та обов'язки.
- 30.Особи, які є іншими учасниками цивільного процесу.
- 31.Підстави закриття провадження у справі.
- 32.Підстави і способи забезпечення позову.
- 33.Підстави оскарження рішень у зв'язку з винятковими обставинами.
- 34.Підсудність справ, за вибором позивача (альтернативна підсудність).
- 35.Повернення до з'ясування обставин у справі.
- 36.Повноваження апеляційного суду при розгляді апеляційної скарги.
- 37.Повноваження представника у цивільному процесі та порядок їх оформлення.
- 38.Показання свідків. Поняття та види свідків. Особи, які не можуть бути допитані як свідки.
- 39.Поняття і види судових витрат у цивільному процесі.
- 40.Поняття та види підсудності.
- 41.Поняття та види процесуальних строків.
- 42.Поняття та види процесуальної співучасті.
- 43.Поняття та види судового представництва.
- 44.Поняття та види третіх осіб у цивільному процесі.
- 45.Поняття та загальна характеристика виконавчого провадження.
- 46.Поняття та класифікація принципів цивільного процесуального права.
- 47.Попереднє судове засідання.

48. Порядок вручення судових повісток.
49. Порядок допиту свідків.
50. Порядок забезпечення позову.
51. Порядок заочного розгляду справи.
52. Порядок і строки подачі апеляційної та касаційної скарги.
53. Порядок подання заяви про апеляційне оскарження та апеляційної скарги.
54. Характеристика стадій цивільного процесу.
55. Порядок подання касаційної скарги.
56. Порядок поновлення та продовження процесуальних строків.
57. Порядок розгляду справ окремого провадження.
58. Порядок розгляду справи апеляційний судом.
59. Порядок розгляду справи судом касаційної інстанції.
60. Порядок розподілу судових витрат.
61. Порядок та особливості обчислення процесуальних строків.
62. Правила поведінки учасників судового процесу на судовому засіданні.
63. Право суду зупинити провадження у справі.
64. Предмет, метод та джерела цивільного процесуального права.
65. Процесуальне правонаступництво та його види.
66. Процесуальні права та обов'язки сторін.
67. Рішення, що підлягають виконанню Державною виконавчою службою.
68. Складові частини судового розгляду.
69. Справи про встановлення фактів.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України: Основний Закон України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30 – Ст.141. // www.rada.gov.ua.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-41. – Ст. 356.
3. *Губарєв С. В.* Власність іноземних громадян та іноземних держав: цивільно-правові аспекти // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. – 2005. – Вип. 2. – С. 72–78.
4. *Губарєв С. В.* Окремі аспекти реалізації права приватної власності на землю // Науковий вісник Київського національного університету внутрішніх справ. – 2006. – Вип. 4. – С. 10–14.
5. *Губарєв С. В., Бірюков І. А.* Право власності фізичної особи на садибну земельну ділянку (садибу). – К., ННЦ «ІАЕ» - 2011. – 168 с.
6. *Губарєв С. В.* Цивільне право України, посібник для підготовки до іспитів, К., 2014. – 196 с.
7. *Губарєв С. В.* Правовий погляд на гроші, як об'єкт цивільних правовідносин // Реформа цивільного та господарського законодавства в умовах сьогодення: матеріали круглого столу. – К., 2015 - с. 9-11.
8. *Губарєв С. В., Лов'як О.О., Андріанова Ж. І., Мироненко В.П., Тімуш І. С.* Цивільне право України, навчальний посібник, Дніпропетровськ: Середняк Т.К., 2015. - 236 с.
9. *Губарєв С. В., Лов'як О.О., Андріанова Ж. І., Кагадій М. І., Тімуш І. С.* Цивільний процес: посібник для підготовки до іспитів, Дніпропетровськ: Середняк Т.К., 2016. - 210 с.
10. *Губарєв С. В., Черняк Р. П.* Оцінка доказів в цивільному процесі // Пріоритети розвитку юридичних наук у ХХІ столітті: матеріали круглого столу. – Дніпропетровськ: Середняк Т.К., 2016 - с. 109-114

11. Цивільне право України: посібник для підготовки до іспитів / відп. ред. С. В. Губарєв, О. О. Лов'як – Дніпро: Середняк Т.К., 2017. – 206 с.
12. Губарєв С. В., Кагадій М. І. та інші Основи публічного права України: навч. посібник / кол. авт.; за заг. ред. к.ю.н., проф. А. Ю. Олійника, к.ю.н. доц. М. І. Кагадія - К.: КНУТД; Дніпро: Ліра ЛТД, 2017. - 448 с.
13. Губарєв С. В. Аспекти участі адвоката в цивільному процесі України // Актуальні питання юриспруденції: теоретичний та практичний виміри: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (26 січня 2018 р., м. Київ). – К., 2018 - с. 52-58.
14. Губарєв С. В. Погляд на сучасний стан судової системи країн Європейського Союзу та України // Правові реформи: міжнародний і український досвід: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (16 лютого 2018 р., м. Київ) – К., 2018 - С. 23-27.
15. Губарєв С. В. Правове регулювання надіслання і виконання судових доручень у державах Європейського Союзу // Пріоритетні напрямки розвитку правової системи України: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (28 березня 2018 р.) - К., 2018 - С. 33-38.
16. Губарєв С. В. Проблеми виконання судових рішень у контексті реформування цивільного процесуального законодавства // Місце юридичних наук у формуванні правової культури сучасної людини: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції (8 травня 2018 р., м. Київ). – К., 2018 - С. 15-18.
17. Губарєв С. В. Екзекватура виконавчих документів іноземних судів // Реформування національного та міжнародного права: перспективи та пріоритети: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (14 травня 2018 р.) - К., - 2018. - С. 55-59.
18. Губарєв С. В., Заїка Ю. О., Лов'як О. О., Тімуш І. С. Цивільне право України: схеми та роз'яснення: Навч. посібник – К.: ФОП Кандиба Т. П. - 2018. - 302 с.

- 19.Гузь Л. Е. Апелляционное и кассационное производство: Теория, проблемы и практика применения судами первой, апелляционной и кассационной инстанции.- Х., 2003.- 248 с.
- 20.Ємельянова І. Апеляційний і касаційний перегляд судових рішень в цивільному судочинстві: теоретичні і практичні аспекти // Право України. - 2004.- № 2.- С. 16-21.
- 21.Кравчук В.М., Угриновська О.І. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України. - К.: Істина, 2006. - 944 с.
- 22.Шевчук П.І., Кривенко В. В. Апеляційне та касаційне оскарження судових рішень (коментар цивільного процесуального законодавства).- К.: Юридична книга, 2003.- 80 с.
- 23.Штефан М. Й. Концептуальні положення правового регулювання апеляційного і касаційного провадження в новому ЦПК України // Вісник Академії правових наук України. - Х., 1994.- № 2. - С. 154-162.
- 24.Штефан М.Й. Цивільне процесуальне право України: Підручник. - К.: Видавничий дім "Ін Юре", 2005. - 696 с.

19. Гузь Л. Е. Апелляционное и кассационное производство: Теория, проблемы и практика применения судами первой, апелляционной и кассационной инстанции.- Х., 2003.- 248 с.
20. Ємельянова І. Апеляційний і касаційний перегляд судових рішень в цивільному судочинстві: теоретичні і практичні аспекти // Право України. - 2004.- № 2.- С. 16-21.
21. Кравчук В.М., Угриновська О.І. Науково-практичний коментар Цивільного процесуального кодексу України. - К.: Істина, 2006. - 944 с.
22. Шевчук П.І., Кривенко В. В. Апеляційне та касаційне оскарження судових рішень (коментар цивільного процесуального законодавства).- К.: Юридична книга, 2003.- 80 с.
23. Штефан М. Й. Концептуальні положення правового регулювання апеляційного і касаційного провадження в новому ЦПК України // Вісник Академії правових наук України. - Х., 1994.- № 2. - С. 154-162.
24. Штефан М.Й. Цивільне процесуальне право України: Підручник. - К.: Видавничий дім "Ін Юре", 2005. - 696 с.